

Op 12 maart werkte de vogel binnen enkele minuten vier boterhammen naar binnen. De stukken brood werden uit een tuin meegenomen naar een naastgelegen weiland en daar naar binnen geschrokt. Twee Stormmeeuwen die ook iets van deze buit trachtten te bemachtigen werden zeer agressief benaderd. Opmerkelijk is dat de vogel geen neiging vertoonde om op het wad of strand te foerageren.

Op 7 en 8 april werd gezien dat de vogel evenals enkele Zilvermeeuwen zoet water dronk op het grasland.

Ik dank H. Horn voor het afdrukken van de foto en A. L. Spaans voor de kritische opmerkingen bij de concepttekst.

Summary *On a Glaucous Gull* *Larus glaucoides* on *Terschelling*

From 26 February till 29 April 1983 a second-winter Glaucous Gull stayed on Terschelling (Frisian Islands) 1.5 km from the Waddenzee and 2.5 km from the North Sea. The bird fed in grassland and ate bread supplied in gardens.

Literatuur

- SCHARRINGA C. J. G. & OSIECK E. R. 1982. Zeldzame en schaarse vogels in Nederland in 1981. *Limosa* 55: 125-138.
- VOOUS K. H. 1960. Atlas van de Europese broedvogels. Elsevier, Amsterdam.

F. Zwart, Kallandspad 42, 8891 GS Midsland

[Deze waarneming is aanvaard door de CDNA. *This record has been accepted by the Dutch rarities committee.*]

Verplaatsingen van Rietganzen ***Anser fabalis* tussen West- en** **Middeneuropese** **overwinteringsgebieden**

De toendravorrm van de Rietgans *Anser fabalis rossicus* overwintert vooral in Polen, DDR, BRD en Nederland (Baltische-Noordzeepopulatie) en in de Pannonische laagvlakte van Hongarije en Oostenrijk (Pannonische populatie) (figuur 1). Deze onderverdeling gaat uit van de veronderstelling dat er binnen één winterseizoen geen uitwisseling tussen beide populaties bestaat.

Uit vele waarnemingen van in 1972-82 aan de

Gölpersee (DDR) gemerkte vogels is gebleken dat de in Nederland en het aangrenzende Westduitse Niederrheingebied overwinterende Toendrarietganzen de winterkwartieren bereiken via Polen en DDR. De januari-aantallen in het Noordzegebied en de DDR komen ook overeen met de totalen voor Polen en DDR in oktober-november (Ganzenwerkgroep Nederland 1977-83, Litzbarski 1979). Een trekroute van Polen en DDR naar Hongarije en Oostenrijk lijkt derhalve niet waarschijnlijk (zie echter *Wildfowl* 32: 154). In februari-maart, wanneer veel gemerkte ganzen het Noordzegebied hebben verlaten, liggen in de DDR de aantallen echter aanzienlijk lager dan in het najaar. Dit zou erop kunnen duiden dat een deel van de ganzen in het voorjaar via een andere route terugtrekt. Omdat van Rietganzen die in december in de Maaspolders bij Lith NB zijn geringd, enkele vogels in januari van hetzelfde seizoen aan de Rijn ten zuiden van Düsseldorf zijn teruggemeld (J. J. Smit) werd verondersteld dat de trekroute in zuid- of zuidoostelijke richting zou kunnen liggen. Aangezien alleen de Pannonische laagvlakte als een belangrijk gebied in aanmerking leek te komen, werd besloten daar te zoeken naar gemerkte ganzen die eerder in het Noordzegebied waren gezien.

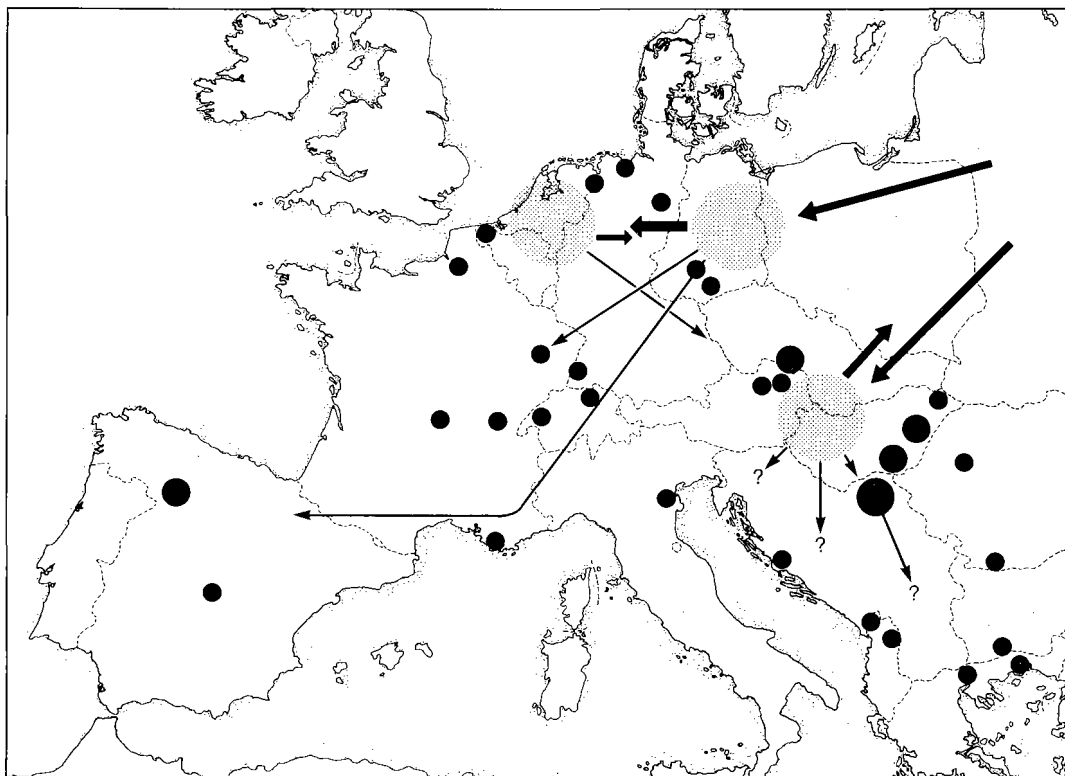
In november en begin december 1980 werd onder ruim 40 000 Rietganzen op de pleisterplaatsen in Hongarije en Oostenrijk geen enkele gemerkte vogel ontdekt. Van 15 december tot 25 februari 1981 werden in het Noordzegebied door mij en anderen ten minste 75 gemerkte Rietganzen vastgesteld. Tussen 27 februari en 7 maart werd Centraal-Europa opnieuw bezocht. Onder ruim 50 000 Rietganzen in de omgeving van Tata, Hongarije, werden minstens 12 gemerkte vogels vastgesteld, waarvan elf individueel herkenbaar waren. Van deze elf vogels waren er drie uit eigen waarnemingen bekend uit het Noordzegebied:

CA (geringd) 27 okt 1977 Gölpersee (♀ ad); (waargenomen) 14 feb 1978 Lage Zwaluwe NB, 25 feb 1978 Reeserward (Niederrhein), 4 feb 1979 Hulst Zld, 1 en 6 mrt 1981 Nagyigmánd (Tata).

C 11 (geringd) 11 okt 1979 Gölpersee (♀ ad); (waargenomen) 26 jan 1980 Düffel (Niederrhein), 10 en 23 feb 1980 Oude Rijnstrangen Gld, 28 feb 1981 Nagyigmánd (Tata).

B 83 (geringd) 23 okt 1980 Gölpersee (♂ ad); (waargenomen) 18 dec 1980 Salmorth (Niederrhein), 6 mrt 1981 Nagyigmánd (Tata).

Daarnaast is er één Rietgans (♂ ad) die door ons voor het eerst in Hongarije is gezien en in een later seizoen in West-Europa werd waargenomen:

Figuur 1. Ligging van belangrijke (gearceerd) en kleinere (stippen) winterkwartieren van de Toendrarietgans in West- en Centraal-Europa. *Location of main (hatched) and minor (dots) wintering areas of Bean Geese in West and Central Europe.*

C 14 (waargenomen) 28 feb 1981 Nagyigmánd (Tata), 18 feb 1982 Grieterorth (Niederrhein). In het gebied van de Lange Lacke/Seewinkel, Oostenrijk, werden ruim 20 000 Rietganzen bekeken, doch hiertussen bevonden zich geen gemerkte vogels.

Ook in 1981/82 werd in ons land en langs de Niederrhein intensief gezocht naar gemerkte Rietganzen. Tussen 1 december 1981 en 24 februari 1982 werden hier 41 halsbanden afgelezen. Van 25 februari tot 6 maart 1982 werd het Pannonische gebied wederom bezocht. Op de pleisterplaatsen bij Tata verbleven toen ruim 70 000 Rietganzen, waarvan 18 gemerkte (16 met code, 11 afleesbaar). Van de laatste waren drie vogels bekend uit het Noordzeegebied:

B 71 (geringd) 23 okt 1980 Gülpersee (♂ ad); (waargenomen) 21 dec 1980 Espel NOP, 3 mrt 1982 Dád (Tata); deze vogel betrof volgens onze waarnemingen een ♀.

C 15 (geringd) 11 okt 1979 Gülpersee (♂ juv); (waargenomen) 6 feb 1980 Grietherbusch (Niederrhein), 10, 16 en 23 feb 1980 Emmericher Eyland (Niederrhein), 24 feb 1980 en 21 jan 1981 Düffel (Niederrhein), 2 mrt 1982 Tata, 13 feb 1983 en 1 feb 1984 Emmericher Eyland (Niederrhein).

YZ (geringd) 27 okt 1977 Gülpersee (♀ juv); (waargenomen) 13 feb 1981 Tholen Zld, 17 feb 1982 Angeren/Doornenburg Gld, 28 feb 1982 Ács (Tata).

Na de zeer zachte winter 1982/83 troffen wij op de pleisterplaats bij Tata onder 20 000 Rietganzen geen gemerkte vogels aan. In het Lange Lacke/Seewinkelgebied bevonden zich toen in een concentratie van 40 000 Rietganzen ten minste twee gemerkte vogels (beide niet afleesbaar). In februari-maart 1984 werden in het Pannonische gebied onder c. 65 000 Rietganzen vijf gemerkte vogels (drie afleesbaar) gezien. Hieronder bevonden zich geen vogels die uit West-Europa bekend waren.

Vijf van de zeven bovengenoemde vogels, waren alleen in voorafgaande c.q. latere jaren in het Noordzeegebied gezien, de andere twee ook in hetzelfde seizoen. Vooral YZ met slechts elf dagen tussen de waarnemingen aan de Niederrhein en in Hongarije is interessant. Deze waarneming maakt een verblijf op één of meer pleisterplaatsen tussen het Noordzeegebied en Centraal-Europa niet waarschijnlijk. Dit zou betekenen dat ganzen die vanaf eind januari uit het Noordzeegebied naar het Pannonische ge-

bied vliegen, een afstand van 1000-1200 km, dit rechtstreeks doen.

Rechtstreekse contacten tussen de populaties uit West- en Centraal-Europa gedurende één winterseizoen waren tot dusverre niet bekend, hoewel de mogelijkheid door Ogilvie (1978) wel wordt genoemd. De aanwezigheid van Rietganzen uit het Noordzeegebied in latere jaren in het Pannonische gebied bracht Litzbarski (1979) tot de conclusie dat er sprake is van *winterkwartierwissel*. Uit onze waarnemingen in 1981-84 in het Noordzeegebied en Centraal-Europa blijkt dat er contact is tussen de Rietganzen uit beide overwinteringsgebieden. Waarschijnlijk komt het in de meeste seizoenen voor. Door het afnemende percentage gemerkte vogels wordt het steeds moeilijker om dit door veldwaarnemingen vast te stellen. Het lijkt erop dat dit contact vooral in de nawinter optreedt. Of er ook Rietganzen uit het Pannonische gebied in dezelfde winter naar West-Europa trekken is niet bekend. Wellicht kunnen dergelijke bewegingen onder invloed van strenge koude optreden. Alleen door het merken van Rietganzen in de herfst en vroege winter in het Pannonische gebied is dit vraagstuk op te lossen.

Dankwoord Bij de bezoeken aan het Pannonische gebied verleenden de volgende personen hun medewerking: F. Th. M. van Driel (1982-83), J. F. N. van Leeuwen (1980), M. Otsu (1983), J. Philippona (1981-82), E. C. Smith (1981) en D. Visser (1980-81). Van G. Huyskens en P. Maes werden gegevens ontvangen uit oktober-november 1980.

Summary *Movements of Bean Geese Anser fabalis between West and Central European wintering areas*

Many GDR colour-marked Bean Geese seen in the Netherlands/Niederrhein area between late November and late January often disappear shortly afterwards. Some birds are seen in GDR in February, but most of them are not seen again. Based on recoveries along the Rhine south of Düsseldorf (FRG) of birds ringed in the Netherlands in December, we tried to find the missing geese in Central Europe.

During a visit to Hungary and Austria in November-December 1980, we did not see any marked Bean Geese among 40 000 birds. However, between 27 February and 7 March 1981, on the main geese haunt near Tata we found eleven marked birds that could be identified. Three of them were already known from the Netherlands/Niederrhein area, of which one from the same season. In February-March 1982, we observed 16 marked birds near Tata. Of eleven birds from which we could read the neck collar inscription, three were known from the North Sea area. One of these birds was observed near the Dutch/German border only 11 days earlier. These observations indicate that many Bean Geese of the West European wintering population may fly to Central Europe in the second part of the winter season.

Literatuur

- GANZENWERK GROEP NEDERLAND 1977. Voorlopige resultaten van de ganzen tellingen in Nederland in het winterhalfjaar 1975-76. Watervogels 2: 102-115.
- 1978-81 [in serie] Resultaten van de ganzen tellingen in Nederland in het winterhalfjaar 1976-77, 1977-78, 1978-79, 1979-80. Watervogels 3: 145-163, 4: 73-91, 5: 65-95, 6: 119-142.
- 1983. Ganzen tellingen in Nederland in het seizoen 1980/81. Limosa 56: 9-17.
- LITZBARSKI H. 1979. Erste Ergebnisse der Beringung und farbigen Kennzeichnung von Saatgänsen, *Anser fabalis*, in der Deutschen Demokratischen Republik. Beitr. Vogelk. 25: 101-123.
- OGILVIE M. A. 1978. Wild geese. Poyser, Berkhamsted.

L. M. J. van den Bergh, Middelveld 114,
6651 GX Druten

Forse prooien van Steenuil *Athene noctua*

Regelmatig worden in nesten van Steenuilen resten gevonden van prooidieren, waaronder ook vogels. Gewoonlijk zijn de laatste niet groter dan een lijster. Op 3 juni 1981 werden door ons in een nestkast met vier jongen nabij Uithoorn echter resten van vier volwassen Vissdieven *Sterna hirundo* en een bijna volgroeide Grutto *Limosa limosa* aangetroffen. Het is onbegrijpelijk hoe de uilen, die zelf in die tijd gemiddeld 185 gram wegen, prooien van 100 tot 200 gram naar het nest kunnen brengen en door een rond vliegag met een doorsnede van 7 cm naar binnen kunnen werken. Uit Glutz von Blotzheim & Bauer (1980) blijkt echter dat bij Steenuilen meermalen grote prooien zijn vastgesteld zodat men dus met recht van mannetjesputters mag spreken!

Summary *Big preys of Little Owls Athene noctua*

In a nestbox with four Little Owl chicks the remains of four adult Common Terns *Sterna hirundo* and one almost full-grown Black-tailed Godwit *Limosa limosa* were found.

Literatuur

- GLUTZ VON BLOTZHEIM U.N. & BAUER K. M. 1980. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, 9. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.

J. B. Buker, J. N. de Wit & W. A. van Zuilen,
p/a Willem Mollhof 9, 1065 AH Amsterdam